

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

**ha- To'eh be-darke ha-ḥayim, o', Toldot Yosef ha-yatom
me-'ir Madmenah**

Smolensqin, Pereš Ben-Mošē

השמ ןב ץרפ ,ןיקסנעלאמס

Ṽin, 629 [1868 oder 1869]

,

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10010

הקטן או הבתולה כאשר נקרא כפי בני הישיבה (אם על טוב תארו או מאשר כי התחפש פעם אחת ביום הפורים בבגדי עלמה וכוא אל הישיבה ויתחולל בידי הנערים וכאשר נשמע הדבר להראש כקש לגרשו, אך המורה עמד לימינו ויצילחו רק הוכיח אותו על פניו על כי חטא ועבר על מצות ה' לא ילכש גבר שמלת אשה) היה קטן בשנים וקומה, כבן שבע עשרה שנה היה בעת הזאת, הוא אהב ללבוש בגדים כאחד מכני העשירים ועל כן מצא חן בעיני העשירים אשר נתנו לו ארוחתו והי כבן בית הגביר שלמה כלבני אשר נמנה בין עשירי העיר, וכני הישיבה התלחשו איש באזני רעהו כי בת הגביר תאחכהו והוא האמין בדברי המתלחשים וילכש גאות כמדוי ואף כי בינתו לא רבה היתה בכל זאת בטח לבו כי ימצא לו בקרב ימים עור כנגדו עם גדה הרבה. אמנם רק חצי תאות לבו באה לו כי אחרי ימים מעטים לקחו שלמה הגביר לחתן לו ויתן לו את בתו לאשה אך למצוא נדה היתה תקותו לשוא, כי צרור חותנו נמצא נקוב והנושים לקחו את הבית וכל אשר בו, ובצר לחותנו צר גם לו ויחש מפלט אל ישיבה אחרת ולא נודע מקומו עד היום הזה. את חמשת הנערים האלה הצנתי לפניך הקורא בתבונם כצלמם ולבבי סמוך ובטוח כי לא תקצוף עלי על אשר לא הרבתי על המספר הזה, כי לא בישיבה תמצא ולא תבוא עוד שמה ולא לך לדעת את אשר לפניך. לא כן אני שמעתי כל אשר ספר לי גדעון בתאות נפש ושנה בעינינו לא ראינו עד השעה הראשונה אחרי חצות הלילה.

המחפשים והמציילים

ביום המחרת כאשר ישבתי לשמוע דברי המורה בתוך הנערים הקטנים היה הדבר עלי כמשא כבד, כי כמוהם כאל נחשבו בעיני אחרי אשר שמעתי מפי גדעון כי עוד מעט ירוממני המורה לשבת את הגדולים, ורוחי רחפה על גלי התקית לימים יבואו עת אתחשב בין הגדולים, והנערים אשר עתה יושבים אתי כחברים יביטו יראו כי בקנאה ויאמרו: אכן חכם לב הוא זה האשדותי, אך לא! לא על שם עיר מולדתי אקרא או, רק בשמי יוסף מאשרות. בעודני חושב מחשבות אהו הנער היושב לימיני בידי ויאמר: אשדותי, מדוע לא תשית לב לדברי המורה? קצף גדול קצפתי עליו בשמעני דבריו, כי כמו נשא עלי חרפה היה בעיני בקראו אותי על שם עיר מולדתי ואמר בנאון: מה לי ולך כי תשאלני? האם חכרך אני? — הנער חפץ לענות אך המורה נתן בקול: הם! האם לדבר נאספתם הנה? — בנשוא המורה את עיניו ראה והנה שני אנשים זרים עומדים בצד השולחן ועפעפיהם יבחנו את הנערים כמו יבקשו להכיר את אחד מהם.

- את מי תבקשו? — שאל המורה אותם.
- את הנער שאול מעיר בצלת — ענו האנשים.
- מה לכם ולהנער? — הוסיף המורה לשאול בהביטו כם בעין בחן.
- מכתב הבאנו לו מאמו וגם מנחה שלחה לו בדיניו —
- תנו הנה את המכתב ואקראהו — ענה המורה.

— אני אני הוא הנער אשר תבקשו — קרא נער אחד ויקם כרגע
ממקומו. —
— שב על מקומך — נתן עליו המורה בקול מושל. אך האנשים בשמעם
את דבריו החזיקו בידי הנער ויאמרו: מהר ונלכה כי הודך מחכה עליך בבית
המלון. הנער אך בקש לצאת אתם והמורה קסץ ממקומו ויחזיק בידי הנער ויקרא
בחימה שפוכה: גשו הלאה בני בליעל! אני לא אתן נער מכני הישיבה לפול
בירכס! — האנשים בקשו לקחת את הנער בחזקה והמורה נתן קול פחדים: גשו
הלאה בעוד מתום בכשרכם, כי אם תקשו לבככם לא תצאו מהבית הזה
ברגליכם —
— אנחנו לא נרא מפניך כי הדת נתנה לקחת את הנער ובידינו מכתב
פקודה מאת שר הפלך, ואם תעמוד בפנינו תשא עון —
— נערים גשו הנה! — נתן המורה קול גדול — האנשים הלא מחפשים
המה ויאמרו לקחת את זה לעבודת הצבא. הצילו אותו הכו אל תחמולו! — כל
הנערים הקיפו כעדת דבורים את שני האנשים ותחל המלחמה, והמורה נעלם
מהבית, ואף כי רבים היו הנערים והמחפשים היו רק שנים בכל זאת הושיעה
להם ימינם לאחוז בהנער ולפתוח הדלת, וגם עלתה בידם לקחת אותו אתם לולא
חשו לעזרת הנער עוזרים חדשים. הלא הנה הנשים אשר גרו בסביבות הישיבה,
הנה מהרו להחיש עזרה להנער אחרי אשר הניד להם המורה את הנעשה בהישיבה.
הנשים פרצו כפרץ מים אל תוך הבית ושרה האלמנה בראשן ותתנפלה בחימה
שפוכה על האנשים; האחת אחזה בשערות ראשם והשנית בזקנם, אלה בידיהם
ואלה ברגליהם ויכריעום תחתיהן. ואשה אחת הביאה סיר נפוץ ותשפוך את
המים על ראש אחד מהם. וברגעים אחרים הוציאו את שני האנשים המרגלים
כשמלות כסגרים מתים החוצה.
מי אשר לא ראה חוות פני הנשים בערכן מלחמה, הוא לא ראה מחורה
איומה ונוראה מעודו; פני הנשים אשר יפיקו בכל עת חמלה ומרץ לב נהפכו
לפני נמרים, לפני יענים ועוד נוראים מהם ולא אדע את הדמות אשר אערוך
להם. ועל דעתו הולידו פני נשים בקצפן את האמונה בשדים ומזיקים, כי האיש
הראשון אשר ראה אותם מאן האמין כי נכון הדבר כי פני אדם יפיצו כוועה
הזאת וינזור אמר ויחליט כי ילידי שחת המה אשר עזבו ארץ מכורתם לעלות על פני
תבל. וגם עלי הפילו פני הנשים אז בלהות צלמות עד כי אירא גם עתה מחמת
אשה. חמת הנשים שככה לאט לאט ותהילנה להטיב את ראשן ובגדיהן אשר
היו ללא סדרים בעת המלחמה, ושרה האלמנה הרימה ראשה כגאון כשר צבא
השב מנצח ממלחמה ותאמר אל הנער: נצלת נצלת! ראו נא ראו — הוסיפה
לדבר בשומה פניה אל כל הנערים — כי לא נתן אתכם בידי המחפשים אף כי
קטונתם מכל חסד הזה — הנערים שמעו חרפתם מפה ולא השיבו, כי תשועה
גדולה עשתה היום ויסלחו לה לפשע שפתיה.
— וה' ישלם לכם כפעלכם הטוב — ענה שמעון הגדול — הלא אין
קץ לחטוב אשר עשיתן היום ולמצוה גדולה תחשב לכן —

— מצוה מצוה! — ענתה שרה האלמנה כמתאוננת — יש ויש לאל ידי
לעשות מצות רבות מבלי אשר אקרע את בגדי ומבלי אשר אָפֶה שוק על ירך —
— ועל כן נכיר לך טובה ובצר לך כאשר יבוא צר ואויב לקחת את בנך
אז נעמוד גם אנחנו לעזרתו — הנשים נתנו קול שחוק ושרה האלמנה קראה
בקצף: נשוך את לשונך, אויל! אל תפתח פה לשמן! — הטורה שב הביתה
וידה בפיו להנשים על אִמֵץ רוחן וישב אל השלחן. אך לא הוסיפו עוד ללמוד.
רק ספרו איש לרעהו הנפלאות אשר ראו בעיניהם, ואיש איש התהלל בגבורת
ישע ימינו אשר הראתה נפלאות במלחמה, ואיש ואיש אמר כי לולא הוא כי
אז לא עלתה ידם על יד המחפשים אשר מאריות גברו, וגם יקטן הפרעושי
אשר עמד בירכתי הבית כמת וכל עצמותיו רחפו ממנו ככל עת המלחמה, גם
הוא חגר בעזו מתניו ויעשה נפלאות וגבורות אשר לא נשמעו כמוהן בכל הארץ
ובכל הגוים מיום הוסדה הארץ — ברוח פיו בשנתו את רעיו, והמה שחקו לענו
לו ונער אחד קרא: הגר נא בעל מלחמה, על כמה מאות הלל הרימות
צור הרכך? — המחפשים יחמי מעונתם ויש גא מרובץ רגלים אִיֶּה מִיֶּעֶבֶר
— אני ראיתי כי הרג ברנעים אחדים כחמש מאות — ענה נער שני.
— חיות קטנות — ענה נער שלישי.
— בעל מלחמה! בעל מלחמה! — נתנו כלם קול שחוק ומני אז נקרא בשם
יקטן בעל המלחמה.
— ומה עשית אתה גללון בעת המלחמה? — שאל נח יצחק את נער
אחד בריא הבשר מאוד אשר ישב ויכיס בהמדברים ולא דבר דבר — כאשר
אחזה לי אני שמת ירך בצלחת ולא יצאת לעזרת רעך? היתכן הרכך? —
— אני צעקתי — ענה הנער בקול דק מאוד. פני הנער אשר כסו בחלבם
ועיניו הקטנות אשר הפיצו אולת ועצלה העירו עליו כי לא לגדולות נוצר ואם
כן לקח חלקו במלחמה כפי כחו וחכמתו, אך נח יצחק לא חדל מטפול עליו
הטאת על כי לא עזר לחלוחים ויאמר: אתה צעקת? הכזה תחיה עזרתך לרעך
בכוא עליו שואת פתאום כי תצעק ולא תראה נחת זרעך? ומה תעשה כי יבואו
מחפשים לתפשך בכף ואנחנו נעמוד מנגד? הגר נא מה תעשה אז? —
— אני אצעק בקול גדול! — כל הנערים שחקו בקול ושלמה יעקב נגש
אל נח יצחק וירזום בעיניו ויאמר: הנח לו להאמלל הזה, הטוב לך כי תזרה מלח
על סצעי אמלל? —
— למה תאמר כי אמלל הוא, האם יחסר לחמו, או מסחר בית אביו ילך
ארחות עקלקלות? —
— הטרים תדע את הרעה אשר מצאה אותו? —
— לא אדע מאומה — ענה נח יצחק וגללון הביט בהמדבר כאיש אשר
יעור משנתו.
— אם כן לא שמעת עוד כי המחפשים באו בית אביו ויקחו את אָמו
לעבוד עבודת הצבא? — ענה שלמה יעקב בהשקט ובטחה, וגם שחוק קל
לא נראה על שפתיו. כשמע הנער האמלל את הרעה אשר מצאתהו נתן

קול בוכים ויחפוץ לרוץ החוצה. אך שלמה יעקב עמד בפניו ויאמר: אנה תשים פעמך, בער? 1 —

— אל אמי! —

— החפוף תחפוץ גם אתה להתפש בכף? —

— אל אמי אחפוץ ללכת! —

— אך אנחנו לא נתן אותך לצאת החוצה פן תפול בידי המחפשים — כל הנערים שחקו בלכם, אך לא הרימו קולם לבל יבין כי צחוק עשו לו והנער קרא בקול כנאש מתקוה: אבל מה אעשה? —

— המרס תדע את אשר לך לעשות? קרע את בגדיך ושכ על הארץ — הנער עשה כאשר צוה; קרע שוליו הבגד ממעל וישב על הארץ ויבך בכי תמרורים. כשמוע המורה קול בכי בעזרת הנשים בא שמה בלאט ותיצב בצד הפתח ויתכונן רגעים רגעים בהנערים ואחרי כן קרא פתאום: מה זאת? — שלמה יעקב נבוך מאוד אבל נח יצחק העז פניו ויאמר: שחוק עשינו לו —

— העת שחוק היא העת זאת? — שאל המורה באנחה — עת אשר יגזרו עלינו גזרות נוראות חדשות לרגעים? המרס תדעו כי גזרה חדשה יצאה עלינו, גזרה אשר לא היתה עוד כמוה לרע? —

— מה היא הגזרה? — שאלו כל הנערים פה אחד בדאגה.

— אמצו לבלבכם לשמוע כי נוראות בפי, הגה הפקודה יצאה מטעם המלך, כי כל בני הישיבה — את הדברים האלה דבר המורה בכבודות ופני הנערים נפלו מאוד בשמעם כי עליהם יצאה הפקודה — אשר לא יעזבו ביום הזה את הישיבה ויתהלכו כאשר יתהלכו יותרו בה עד עולם ולא יקחו נשים ולא יעשו להם בית כל ימי חייהם — הוא חכה מעט ויביט בה וכה ויתכונן בחזות פני הנערים ואחרי כן הוסיף לדבר: לכן עתה באתי לשמוע מה בפיכם? ענו אותי ואדע להשיב דבר, אם תכחרו להסתפח בבית הישיבה עד עולם, או תצאו מזה היום? אך לא כלכם יחד תתנו מענה כי אם איש איש לבדו, נח יצחק מה בלבבך? —

— אני אצא היום —

— טוב הדבר, לך לך בשם ה' ואל תוסיף להפריע את כל הנערים ממלאכתם. אמנם במרס תצא מזה תשמע מפי עוד דבר אשר יביא דעת בלבך לימים הבאים: אל תתחכם הרבה ואל תוסיף התל באיש פן יחכם איש יותר ממך ויוליכך שולל ותהיה לבוז. הן רבה חכמת לבך להתל בהנער גללון, ומדוע לא פקחת עיניך לראות כי התולים גם עמדי? — הנערים הביטו איש בפני רעהו כתמהון, כי לא האמינו למשמע אונם ויהודה בן אחות המורה קרא בנאון: אני ידעתי זאת מראש!

— מה ידעתי מראש? —

— כי מלבך הוצאת מלים למען החרידנו —

— האני אוציא מלבי מלים למען החריד אתכם? האם חברכם אני? —

— הלא כמו פיך אמרת זה עתה כי התולים עטך —

— משיב דבר במרם ישמע! לוא חכית מעט כי אז אחרת מאשר חשב
לכך שמעת מפי — פני הנערים נפלו עוד הפעם ושמעון הגדול שאל בדאגה:
אם כן אמת הדבר כי הפקודה יצאה? —
— אמת הדבר כי כל בני הישיבה אשר לא יעזבו ביום הזה את הבית
יותר בה עד עולם — אך אם יחפצו בדבר הזה — לשמחת לב הנערים אין
קץ בשמעם כי המורה התל במ ורק נח יצחק לא שמח כי היה לבו, ובצאת
המורה התהלל כל אחד ואחד כי ידע זאת מראש רק נשא את פני המורה ועל
כן לא הגיד כי לא יאמין בדבריו. כל הדברים האלה וכל החזיון הזה מצאו חן
בעיני מאוד ואמר: עתה אנסה גם אני את כחי להתעות ולהוליך שולל, כי רבות
כאלה למדתי. ובעת אשר רבים מהנערים יצאו ללכת אל ארוחת הצהרים נגשתי
אל גללון ואמר: ואתה תותר פה? האין זאת? —
— הגה עת האכל הגיעה ואלך גם אני —
— האם תאמר לעזוב את הישיבה עד עולם? —
— לא כי אשוב אחרי הארוחה —
— האם לא שמעת כי המורה צוה על כל הנערים אשר יצאו מזה לבל
ישבו עוד עד עולם? —
— אבל רעב אנכי —
— אם כן לך ואל תשוב פן מרה תהיה באחריתך —
— אבל ירא אנכי מחמת אבי פן יכני על כי לא אשוב להישיבה —
— הגד לו כי המורה צוה עליך כמסגיע לבל תשוב הנה ולא יפקוד
עליך אפו —
— טוב הדבר אני אעשה כדבריך — אחרי עבור כשלוש או ארבע שעות
סרץ עכבור איש מרים, הוא אבי גללון, אל הישיבה ברעם ורעיש ואחריו משך
בזרע לח את גללון בנו אשר התאמץ להמלט מידיו ובעודנו על הסף נתן קול
נורא: מה זאת? מה נהייתה פה? הן לא היתה כזאת! חדשות נכראו פה! לא
יאמן כי יסופר!! —
— מה הרעש הזה? — שאלהו המורה בגשתו אליו בהשקט וקטחה
כדרכו — מה לך כי נזעקת? —
— העוד תשאלני: מה לך כי נזעקת? הן עקשתני רצונתי, מלאת פני קלון!
ומדוע? מה עול מצאת בי? העשיתי לך רעה מעודי? הלא כל באי שער העיר
יודעים כי רק על פי היתה שומה כי ישימו משמרת מורה על שכמך, וזה הוא הגמול
אשר גמלתני? שמו שמים! כדבר הזה לא נשמע עוד בכל הארץ! —
— כי מפיך היתה שומה לתת משמרת מורה על שכמי שמעתי רק מפיך,
וגם כל באי שער העיר שמעו זאת רק מפיך, כי כן הגדת פעמים שלש, ולא עתה
העת להוכח אם נכונה בפיך או אין, רק זאת אשאלך הגד נא לי: מה עשיתי
לך? הן לא אמצא בי עון אשר חטאתי לך, ומדוע תקרא בקול גדול כמו
בלעתי אותך ואת ביתך חיים —
— עוד תוסף לשאל מה עשית לי? המעט ממך כי נרשת את בני מהסתפח

בבית הישיבה את בני! את בני יחירי אשר חכמת לבו בנמרא נעלה אלף אלפי אלפים ורבו רכבות פעמים מחכמת לב כל הנערים גם יחד, אותו גרשת מן הישיבה! למה? על מה? ומדוע? ועוד תשאלני מה עשיתי לך? הוי חרפה! הוי כלמה!

— לוא ארחת לחברה את החסידים, כי אז אמרתי בבית משתה היית אתם והיין מסך בקרבך רוח עושים, אך עתה לא אבינה עד מה —

— עוד מעט ותתנני גם לשתה שכור ולאיש משקע ממראה עיניו! עשה כאשר בלבבך, אכן דע כי גם ידי כביר מצאה לשלם לעושי רעה לי כרשעתם. יודע תדע כי אני לא אשכח זאת עד עולם — וכהתימו דבריו אחז כידי גללון בנו אשר רבה חכמת לבו אלפי אלפים ורבו רכבות פעמים מחכמת לב כל הנערים ויאמר: בוא אתי בני, אני אמצא לך מקום באשר תמצא לקח, לא לי הרע רק לנפשו —

— אמנם הישיבה אל לבך כי משנה אתך — קרא המורה אחריו.

— משנה? האם תכחש ותאמר כי לא גרשת את בני מהישיבה?!

— מעודי לא דברתי כזאת ולא עלה על לבי, וגם לא אבין מאין בא

אלך הרוח להאמין בדבר הזה? —

— לא אבינה למליך — קרא עכבור בתחמון אחרי הביטו רגעים אחדים

כמשתאה בפני המורה.

— הלא דבר ברור דברתי ולא אדע מדוע לא תבין? —

— ומה תאמר אתה? מה תשיב על דברי המורה? — קרא עכבור באהזו

בערף בנו החכם ויטלטלהו טלטלה — מדוע תחריש? אמור טלה! האם גרש

אותך המורה מהישיבה כאשר אמרת לי בבית? —

— האשדותי אמר לי כי המורה צוה לבל אזור לבוא אל הישיבה פן

מרה תחי אחריתי, ועל כן יראתי לשוב פן יקצוף המורה עלי —

המורה והנערים כשמעם דבריו שחקו, אך לא עת שחוק היה לעכבור, כי

הוא התקצף עוד הרבה יתר מכראשונה ויקרא בקול גדול כחמתו: אם כן לא

היה ולא נברא הדבר ורק נער משלח הולכך שולל? איפו הוא הנער הבליעל

הזה? הראני אותו ואראהו נחת ידי למען ידע כי אני אני הוא אביך! — ובדברו

הביט כה וכה כמו בקש את הנער אשר הזיד להתל כבנו החכם מכל נערי בני

הישיבה, ודעת לנכון נקל כי פלצות אחזתני בשמעי כזאת ואמר לנוס, אך דברי

המורה הרגיעו רוחי כי הוא ענה: פה בישיבה לא אתן לאיש ליסר את אחד

מהנערים, כי אני אדע מה לעשות וחלילה לך משלוח ירך להכות את נער

מבני הישיבה כי כזה תתן עלי חרפה —

— אמנם האחריש אתאפק ולא אפקוד אפי על הזר אשר התל בי

ובבני? אך לא! הגר נא לי בני, איפו הוא הבליעל? —

— מי הוא הבליעל? לא אדע את הבליעל — כל הנערים נתנו קול

שחוק אדיר ורוח עכבור כנחל שוטף בקרבו ובקצפו מרט לחי בנו בקראו בחמה:

יקחך אסל, אויל! הגר לי איזה מקום האשדותי אשר אמרת — הנער שלח

אצבע למולי, והוא מחר כנמר לטרף להתנפל עלי, אך המורה קם בפניו ויאמר בקול חזק: אם תעז לנעת בהנער אנרש כרגע את בנך מדישיבה ולא אתן לו חנינה כי כל בני הישיבה בני המה — *הזינו יצוים יתם לזר? חסד! חסד!* —
— אם בניך המה מדוע לא תעשה אתה כהם שפטים על סלפם דרכם? —
קרא עככור בשובו אחר בלי חמדה כי ירא להעלות עוד עליו חמת המורה.
— אני ולא אחר — ענה המורה — יהי לבך כטוח כי לא יעשה עוד כדבר הזה ואתה שוב לביתך ואל תפריענו ממלאכתנו. כצאתו מהבית קראני המורה אליו ויוכיחני על פני על כי דברתי בשמו דבר כזב ויעד בי כי אם אשוב לכסלה אז יפקוד עלי עוני ורק בפעם הראשונה נשא פני. אני שמעתי תוכחתו ולא השיבותי דבר עדי כלה דבריו ואשוב אל מקומי. *תשכח חסד יצא*
זה האיש עככור היה אחד מאלה האנשים אשר נולדו בסתר המדרגה וימי נעוריהם כלו כחרפה ויגון, ואחרי אשר חמצא ידם לעשות להם בית ושם ישתררו על כל דפה ידים וחלש מהם למען התראות כאצילי עם. גם הוא התגולל בישיבות לפנים וגם בו התלו הנערים והיה מטרה לחצי לעג כל היום עד אשר באה חכמתמה בלבו להבין את אשר לפניו, להבדיל בין לצון לדבר אמת וילמוד גם מרמת ערונים, ובערמתו לכד אשה אלמנה רכה בשנים ואשת חיל אשר הון עתק היה לה, כי שלחה במקנה וקנין ידיה בדברו על לבה כי הוא התעתד להיות רב ומורה לצדקה באחת מהערים הגדולות וכוייש את נפשו לחלק אתה חלק כחלק מכל הכבוד הגדול אם אך תבחר בו והיא האמינה בדברו ותשאף בתאות נפש אל הכבוד הגדול להקרא בשם אשת חרב ותתן ידה לו ויבואו בכרית ובכין ככיר מצאה ידו לפתע פתאום בלי כל עמל ותלאה, ומני אז החל לבוא בית עשירי העיר, ואם כי דבריו לא היו נשמעים באוני העדה כי ידעו אותו להפספך ומחיר חמה בכל זאת התרפסו לפניו אלה האומללים אשר אין עוזר להם כחשכם כי בידו להושיע להם בצרותה. ולגאות לבו אין קצה בראותו כי יכרעו ברך לפניו ויבקש להראות גם עצם ידו ואחרי אשר במקום גדולים אין שומע לו לכן השפיל גאותו להראות נחת זרעו על בני ישיבת יעקב, עליהם שפך כאש חמתו מכלי פוצה פה, חדשים לרגעים בקש עליהם תנאות למען הראות כי זרעו מושלה לו, והנערים האומללים חלו ורגזו מפניו כי אין מושיע להם, אך את בנו החכם, אשר נתן לאשתו חלף הכבוד הגדול אשר אמר לה ולא הקים את דברה כחר לשלוח לישיבת מנחם ותקותו היתה חוקה, כי לא יארכו הימים ויצלח לשכת על כסא רב באחת מהערים הגדולות, כי בנו זה אף כי לא ידע בין ימינו לשמאלו, בכל זאת הכין בגמרא כאחד הטבינים, וחברר הזה היה לפלא בעיני רבים אמנם אמת הדבר כי חכמתו בתורה רבה היתה, וזה האות כי כעת הוא רב באחת ערי ארצי ותקות אביו לא נכזבה, בכנו זה התפאר בכל מקום בואו ויקחהו אתו בלכתו בדבר מצוה, כי ירא אלהים באמת היה האיש הזה, הוא התפלל מקרב לב ויהגה בתורה כלילה למען מצוא חן בעיני אלהים, וכל איש אשר ראה אותו כליל יום הכפורים בהשתפך נפשו ובהורידו כנחל דמעה בקראו מעל התפלח זכה ובהכותו כאנרוף על חזהו ככל מאמצי כח באמרו על חטא ואת המכות

אשר הכה בלכב שלם את הנשים החוטאות עת אשר הובאו לפני ראשי העדה העיד בו כי ירא אלהיו הוא מרכים. וגם עת רדף באף את אויביו ויטור שנאה לשונאיו גם בעת הזאת חשב בלבו להפיק רצון מאלהים, כי כל משנאיו כמשנאי אלהים היו בעיניו, ובכך לחם מלחמת מצוה למען קדש שם אל עליו, ודעת לנכון נקל, כי מעת אשר סבכתי את בנו החכם בכחש, מני אז נחשבתי גם אני את אויבי ה' ועליו היתה המצוה לרדפני עד דכא וכן עשה.

יא

קבוא ונזקם

בבואי ביום המחרת בית האיש אשר אמר לתת ארוחתי ביום ההוא יצאה האשה בעלת הבית לקראתי ותאמר: לא אוכל לתת ארוחתי לנער אשר לא יישר לכת — נעויתי משמוע דבריה, ולא על הארוחה היה לבי חרד רק כי אמרתי בלבי: אכן גם בעיר הזאת נודעו דרכי לפנים וכל תקותי למצוא לי פה מנוחה עלו בתהו, אין עוד מנוחה לנפשי כי פגע ואסון ילכו לפני וישימו כל מישור לעקוב, כה חשבתי בלבי רגעים מעטים אך אחרי כן ענני רוח מבינתי: אולי שגיתי כי דרכי לפנים נסתרו מנגד עיניה ורק נסכה אחרת הספה את לבה אחורנית ממני, הכה אשאלה פשר דבר למען אדע, הלא אם נגלו מצפוני אז אין עוד כל תקוה בלתי אם לעזוב את העיר ביום הזה, ואם אין, מדוע אפחד ממנורת שוא? אשאל דבר ברור ויעבור עלי מה, אמצתי את לבי ואמר אליה בלשון רכה: אנא גברתי אל תקצפי עלי אם אעז פנים לשאול את פיך: מה עול מצאת בי? — דברי לא החטיאו המטרה כי הצליחו לשובב אלי לב האשה כמעט, כי הביטה בי אך לא עוד בפנים נזעמים כבראשונה ותאמר: אני לא מצאתי בך כל דבר עול, אך לא טובה השמועה אשר שמעתי מעבירים עליך —

— אני לא אמצא בנפשי עון אשר חטא — עניתיה בינון.

— גם אני לא אמרתי כי חטאת רק מפי איש נאמן וירא אלהים שמעתי, כי לא תשים לב להגות בגמרא ותלך לשוח ברחובות קריה, והטרם תדע כי רק להנערים אשר ירבו הגות נתן לחמנו למען תחשב לנו נדבת לבנו לצדקה — דעת לנכון נקל כי דבריה היו כשמן ששון ללבי בראותי כי לשוא פחדתי ללא פחד, ולא שמתתי עוד לבי להצדיק את נפשי ולהכזיב את המוציא עלי דבה ואמר לצאת, אך ברגע הזה נפתחה הדלת ובעל הבית בא הביתה וכראותו אותי שאלני במאור פנים: הלא רגע בואך הנה ואיך מהרת כה לאכול ארוחת הבקר? אני נכוכתי מאוד ולא ידעתי מה אשיבנו, וגם האשה באה כמבוכה, אך האיש לא הכיר בנו עד מה ויוסף לדבר בשוטו אל אשתו פניו: שפרה רעותי, לאט לי לנער הזה, תני לו בכל עת מטיטב הארוחה כי המורה רוממהו תחת לשונו ויאמר לי כי בין מאה נערים לא ימצא נער חכם כמותו, שכי ואספר לך את אשר עשה אתמול להכסיל גללון בן עכבור אשר תכלית שנאה שנאתיו על אולתו — הוא ישב על הכסא ויספר לה ככל אשר עשיתי לגללון ואת הקצף אשר קצף עכבור עלי וישחקו בקול גדול, וכחתימו דבריו אמרה האשה: עתה